

รายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง
ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 (สคพ.16) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำสำคัญ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่จังหวัดสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง พื้นที่จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมจำนวน 7 แหล่งน้ำ 24 จุดตรวจวัด รายละเอียด ดังนี้

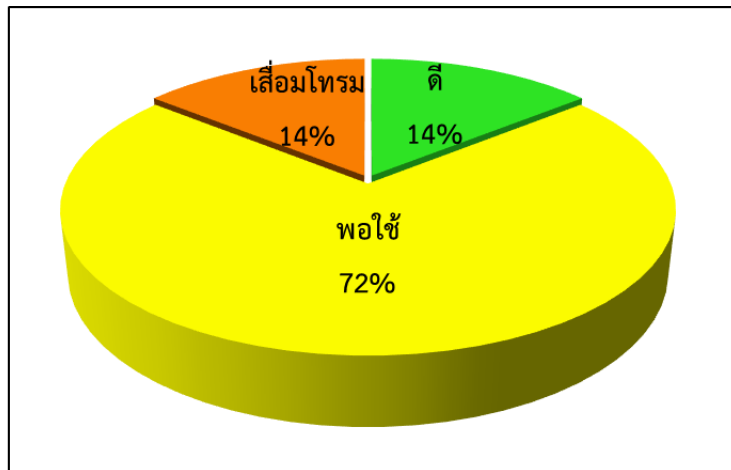
แหล่งน้ำผิวดิน	จำนวนจุดตรวจวัด
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (รหัส 20)	
- ทะเลหลวง	2
- ทะเลสาบสงขลา	7
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง (รหัส 21)	
- แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง	2
- แม่น้ำปัตตานีตอนบน	3
- แม่น้ำสายบุรี	4
- แม่น้ำบางนรา	2
- แม่น้ำโก-ลก	4
รวม	24

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กำหนดแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ความถี่ 4 ครั้งต่อปี ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ ครั้งที่ 3 พฤษภาคม และครั้งที่ 4 กรกฎาคม 2567 โดยได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ระหว่างวันที่ 20-21 และ 28-30 พฤษภาคม 2567 ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่าคุณภาพน้ำ 7 แหล่งน้ำ อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 14 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 72 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 14 (รูปที่ 1)

- แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 1 แหล่ง คือ แม่น้ำสายบุรี
- แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำโก-ลก และแม่น้ำบางนรา
- แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม จำนวน 1 แหล่ง คือ ทะเลหลวง

¹ ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI)

แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen : DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH₃-N) มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำ ดีมาก (คะแนน 91-100) ดี (คะแนน 71-90) พอใช้ (คะแนน 61-70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31-60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0-30)



รูปที่ 1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

❖ **ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**

ทะเลหลวง

คุณภาพน้ำทะเลหลวงอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ทั้ง 2 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองบ้านโรง (SK04) และกลางทะเลหลวง (SK05) (รูปที่ 2)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (Ammonia Nitrogen : $\text{NH}_3\text{-N}$) พบมีค่าค่อนข้างสูง บริเวณปากคลองบ้านโรง (SK04) เนื่องจากพื้นที่โดยรอบเป็นนาข้าว มีการชะล้างความสกปรกและสารเคมีทางการเกษตรลงคลองบ้านโรง รวมถึงมีการเลี้ยงปลุสัตว์ เช่น วัว ควาย เป็ด ไก่ แบบปล่อยตามธรรมชาติซึ่งมีการขับถ่ายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ



SK04 ปากคลองบ้านโรง 20 พ.ค.67



SK05 กลางทะเลหลวง 20 พ.ค.67

ทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 57 และ 43 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ บ้านปากจ่า (SK09) สะพานติณสูลานนท์ช่วงแรก (SK12) วัดสุวรรณคีรี (SK14) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ได้แก่ ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองพะวง (SK11) และ ปากคลองสำโรง (SK13) (รูปที่ 2)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก จำนวน 3 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองสำโรง (SK13) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) จำนวน 10 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) โครเมียมชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

ผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบ (Total Organochlorine Pesticides) จำนวน 26 ชนิด ได้แก่ บีเอชซีชนิดแอลฟา (alpha-BHC) บีเอชซีชนิดเบต้า (beta-BHC) บีเอชซีชนิดแกมมา (gamma-BHC) บีเอชซีชนิดเดลต้า (delta-BHC) เฮปตาคลอร์ (Heptachlor) อัลดริน (Aldrin) เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan I) พาราดีดีอี (p,p'-DDE) ดีลดริน (Dieldrin) เอนดริน (Endrin) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan II) พาราดีดีดี (p,p'-DDD) เอนดริน อัลดีไฮด์ (Endrin Aldehyde) เอนโดซัลแฟนซัลเฟต (Endosulfan Sulfate) พาราดีดีที (p,p'-DDT) เมทอกซีคลอร์ (Methoxychlor) คลอร์ดาน (Chlordane) ซิส-คลอร์ดาน (Cis-Chlordane) ทรานส์-คลอร์ดาน (Trans-Chlordane) ออโร,พาราดีดีดี (o,p'-DDD) ออโร,พาราดีดีอี (o,p'-DDE) ออโร,พาราดีดีที (o,p'-DDT) ดีดีดี (DDD) ดีดีอี (DDD) และดีดีดี (DDT) บริเวณปากคลองอู่ตะเภา (SK10) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

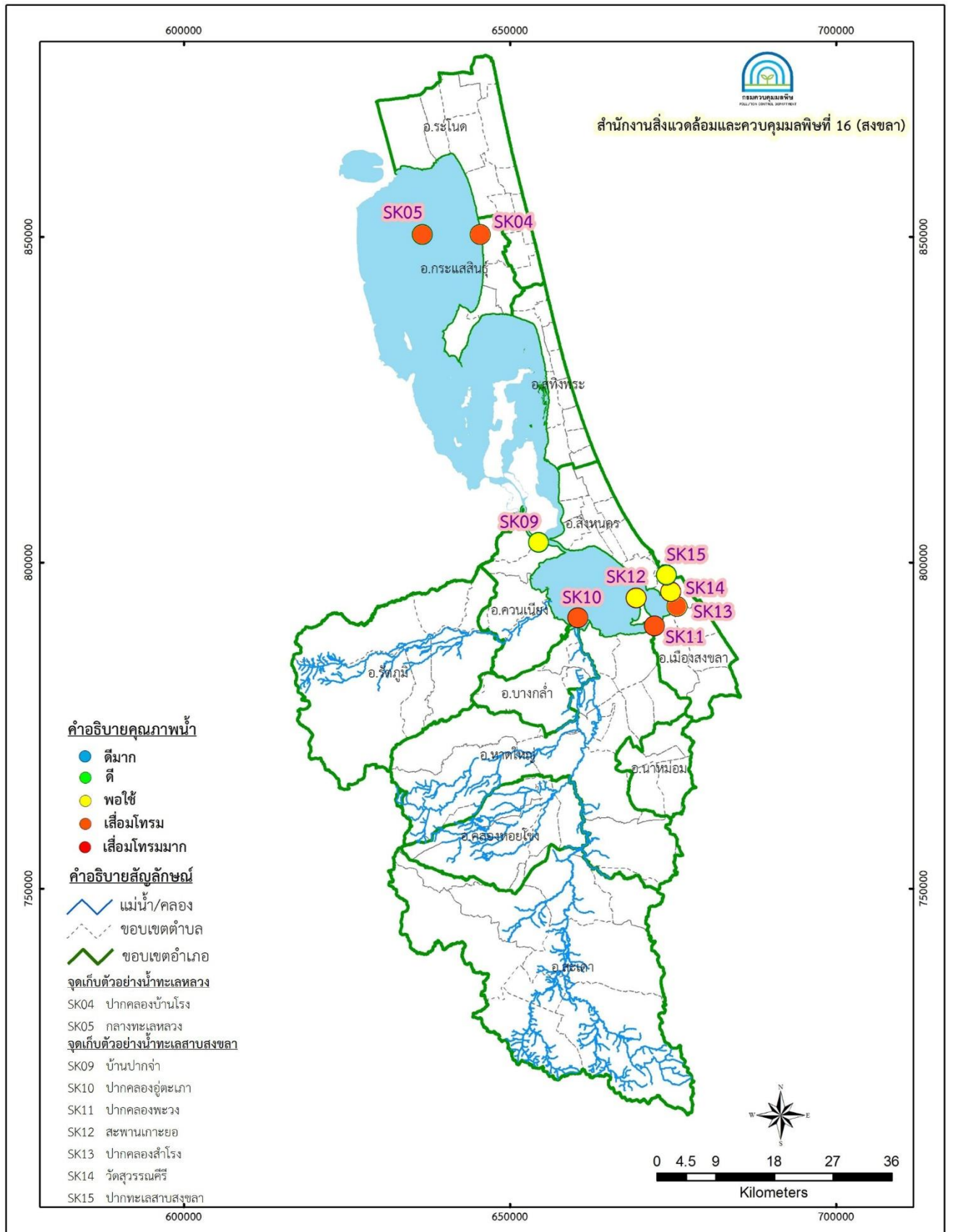
พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (Ammonia Nitrogen : NH₃-N) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณบ้านปากจ่า (SK09)



SK09 บ้านปากจ่า 20 พ.ค.67



SK15 ปากทะเลสาบสงขลา 21 พ.ค.67



รูปที่ 2 คุณภาพน้ำทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

❖ กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง

แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่างโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ บ้านอเนาะบูโล๊ะ (PT02) *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ ปากแม่น้ำปัตตานี (PT01) (รูปที่ 3)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (FCB) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณปากแม่น้ำปัตตานี (PT01) ซึ่งเป็นบริเวณท้ายน้ำก่อนลงสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียชุมชนจากอำเภอเมืองปัตตานี ทำเทียบเรือ และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

แม่น้ำปัตตานีตอนบน

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนบนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 33 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 67 ตามลำดับ *บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ บ้านบาเจาะ (PT04) *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* ได้แก่ โรงสูบน้ำแรงต่ำประปาเทศบาลนครยะลา (PT03) และท้ายเขื่อนบางลาง (PT05) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปา เทศบาลนครยะลา (PT03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์



PT01 ปากแม่น้ำปัตตานี 30 พ.ค.67



PT03 โรงสูบน้ำแรงต่ำประปา ทน.ยะลา 29 พ.ค.67

แม่น้ำสายบุรี

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรีอยู่ในเกณฑ์ดี ทุกจุดตรวจวัด ได้แก่ ปากแม่น้ำสายบุรี (SB01) บริเวณหมู่ 1 ต.กายูบอเกาะ (SB02) โรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) และเทศบาลตำบลศรีสาคร (SB04) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

แม่น้ำบางนรา

คุณภาพน้ำแม่น้ำบางนราอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ทั้ง 2 จุดตรวจวัด ได้แก่ เทศบาลเมืองนราธิวาส (BN01) และบ้านปิเหล็ง (BN02) (รูปที่ 3)



BN01 เทศบาลเมืองนราธิวาส 28 พ.ค.67



BN02 บ้านปิเหล็ง 28 พ.ค.67

แม่น้ำโก-ลก

คุณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลก โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 25 50 และ 25 ตามลำดับ บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ ปากแม่น้ำโก-ลก (KL4) บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ หมู่บ้านบูเก๊ะตา (KL1) และ สะพานท่าแพรก (KL3) บริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คือ สะพานไทย-มาเลเซีย (KL2) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณหมู่บ้านบูเก๊ะตา (KL1) และสะพานท่าแพรก (KL3) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

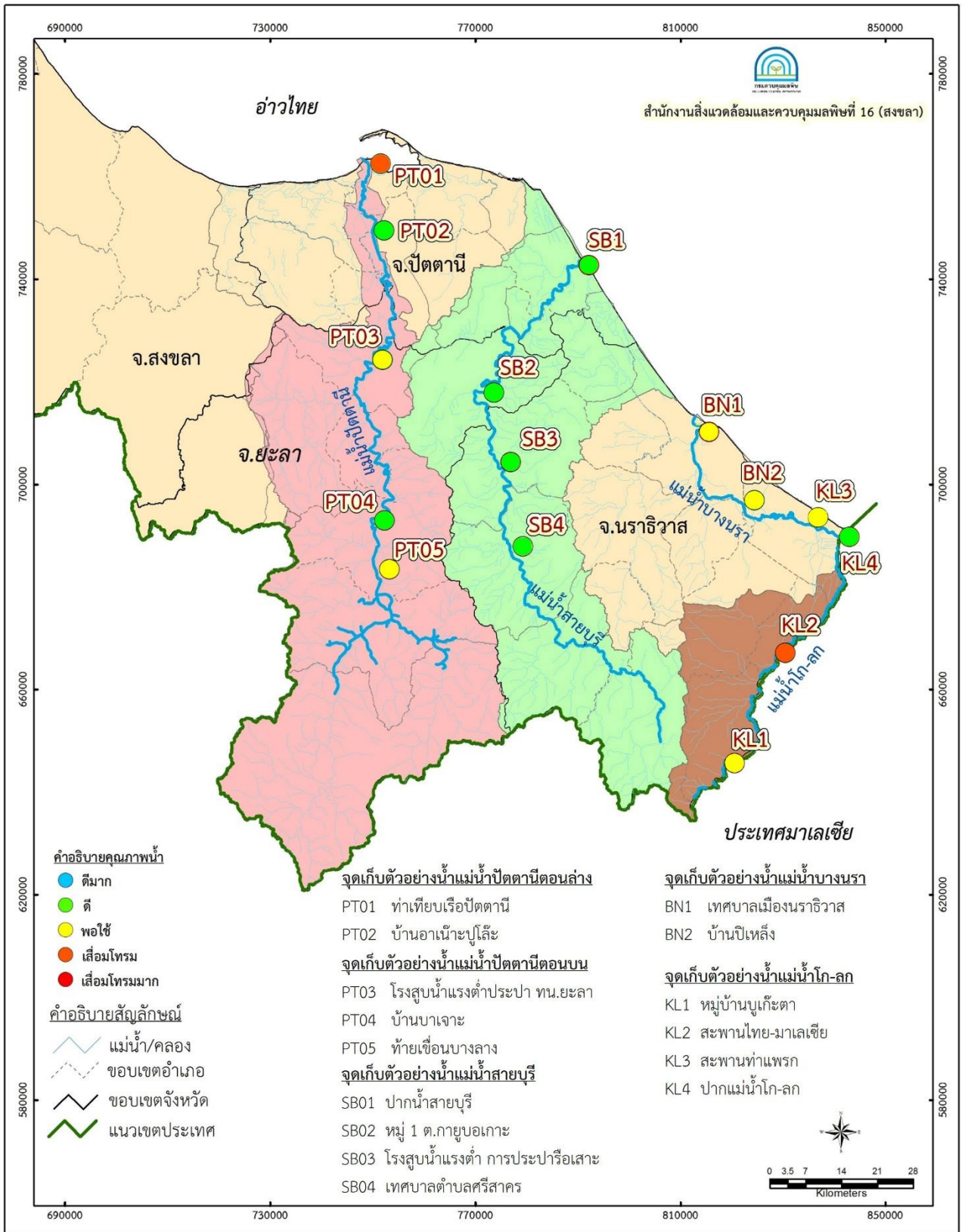
พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH₃-N) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณสะพานไทย-มาเลเซีย (KL2)



KL2 สะพานไทย-มาเลเซีย 28 พ.ค.67



KL4 ปากแม่น้ำโก-ลก 28 พ.ค.67



รูปที่ 3 คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่าง แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำโก-ลก ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ.2567

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ สาเหตุและแนวทางการแก้ไข

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
<p>กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา</p> <p>ทะเลหลวง</p> <p>ปากคลองบ้านโรง (SK04)</p>	<p>น้ำเสียจากการเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่โดยรอบเป็นนาข้าว ซึ่งมีการชะล้างความสกปรกจากการเกษตรลงคลองบ้านโรง และลงสู่ทะเลหลวง - มีการเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น วัว ควาย แบบปล่อยตามธรรมชาติ ซึ่งมีการขับถ่ายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ เกิดความสกปรกและเน่าเสีย 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตร (Good Agricultural Practices: GAP) เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี/สารกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำ รวบรวมมูลสัตว์นำไปใช้ประโยชน์

